ReaderWorks

Standard

Bogdan Stănoiu

Spaţii complementare

Societatea Culturală Noesis

Sponsor principal al acestui proiect:

Caseta tehnică

Coordonator al publicaţiilor Noesis
Remus Cernea
remus@xnet.ro
091.98.20.56; 240.53.80
Web-editor
Remus Cernea

ISBN 973-85443-1-9

© Societatea Culturală Noesis

www.noesis.ro

noiembrie, 2001

Problema mentalităţilor

În timp ce în cadrul jurnalelor difuzate de FR2, FR3, TV5, RFI, RTBF, TSR evenimentele legate de Crăciun şi de Paşte sunt prezentate de o manieră strict descriptivă (deci fără nici o conotaţie axiologică) atitudinea crainicilor fiind una neutră, în cadrul jurnalelor difuzate de posturile de televiziune româneşti relatările legate de ştirile privitoare la aceste evenimente au o conotaţie axiologică evidentă iar atitudinea crainicilor este partizană şi însoţită de o puternică implicare afectivă.

Să vedem în continuare căror mentalităţi corespunde fiecare dintre cele două moduri de prezentare a evenimentelor legate de Crăciun şi de Paşte.

Abordarea strict descriptivă corespunde mentalităţii laice (secularizate) conform căreia există o separare între sfera publică şi sfera privată. Această separare implică la rândul ei existenţa unei separări între cetăţenie,etnie şi apartenenţă confesională (apartenenţa confesională ţinând în exclusivitate de sfera privată). Punctul de vedere laic recunoaşte faptul că (în principiu) un om are aceeaşi valoare din punct de vedere spiritual fie că este adept al religiei “x” sau al religiei “y” fie că este agnostic sau ateu. Menţionez că din punct de vedere laic de domeniul spiritualului ţin raţionalul, filosoficul, ideaticul ş.a, acest

fapt fiind în opoziţie cu viziunea îngustă conform căreia spiritual=religios, aşa cum o emisiune ce abordează numai subiecte religioase se numeşte în mod abuziv "Viaţa spirituală".

Pe de altă parte o caracteristică a spiritului laic este dorinţa de a obţine un grad de exclusivism cât mai mic posibil.

Conform mentalităţilor laice nu există cetăţean de mâna a doua pe criterii etnice sau de apartenenţă confesională iar **prin român se înţelege o persoană care are cetăţenie română.**

Această definiţie are un grad mai mic de exclusivism decât cea conform căreia prin român se înţelege o persoană care are cetăţenie şi etnie română. La rândul ei definiţia precedentă are un grad mai mic de exclusivism decât cea conform căreia prin român se înţelege o persoană care are cetăţenie şi etnie română şi aparţine religiei ortodoxe.

Din nefericire, în România persistă la majoritatea populaţiei o mentalitate total opusă celei laice. Mentalitatea prezentă la majoritatea românilor se reflectă din nefericire în conţinutul multor programe difuzate de către posturile de televiziune româneşti şi este în acelaşi timp întreţinută de către aceste programe (dependenţa este biunoivocă, formându-se astfel un cerc vicios). În acest sens să observăm că printre afirmaţiile cele mai des întâlnite în ziua Paştelui ortodox sau de Crăciun la posturile de

televiziune româneşti se numără din nefericire şi propoziţiile “astăzi noi românii sărbătorim Paştele” respectiv “astăzi noi românii sărbătorim Crăciunul”.
Afirmaţiile de tipul celor de mai sus pun în evidenţă confuzia larg răspândită între noţiunile de cetăţenie, etnie şi apartenenţă confesională. Pe de altă parte, deoarece există cetăţeni români aparţinând unor culte creştine care sărbătoresc Paştele în altă zi decât concetăţenii lor adepţi ai cultului majoritar, precum şi cetăţeni români care sunt adepţii altor religii necreştine şi cetăţeni români care sunt atei, afirmaţia “astăzi noi românii sărbătorim Paştele” este în mod evident falsă! Mai mult, această afirmaţie este falsă chiar dacă (acceptând un grad mai mare de exclusivism şi situându-ne deja în contradicţie cu spiritul laic) înţelegem prin român o persoană de cetăţenie română şi de etnie română! Ea nu poate fi adevărată decât dacă prin român înţelegem o persoană care are cetăţenie şi etnie română şi aparţine religiei ortodoxe.
Invit cititorul să facă o analiză asemănătoare afirmaţiei “astăzi noi românii sărbătorim Crăciunul” precum şi sintagmei "religia noastră ortodoxă"(prin "noastră"înţelegându-se din nefericire "a românilor").
Altă afirmaţie însuşită în mod mecanic de către majoritatea românilor este “românii sunt ortodocşi”. Din motive asemănătoare cu cele invocate la analizarea afirmaţiei “astăzi noi românii sărbătorim Paştele” afirmaţia

“românii sunt ortodocşi” este de asemenea falsă şi în contradicţie cu spiritul laic (recomand de asemenea cititorului să facă afirmaţiei “românii sunt ortodocşi” o analiză asemănătoare cu cea făcută mai sus). Corect este să se afirme “românii sunt ***majoritar*** ortodocşi”. Aceasta este o afirmaţie adevărată şi perfect compatibilă cu spiritul laic, cu gradul scăzut de exclusivism pe care îl implică acesta şi cu definiţia laică român=persoană cu cetăţenie română.

Alte afirmaţii incompatibile cu spiritul laic sunt şi “România este o ţară ortodoxă”, ”Poporul român este ortodox” sau şi mai grav, ”România este un stat orodox”.

Aşa cum am văzut mai sus problema apartenenţei confesionale ţine în exclusivitate de sfera privată, fiind în consecinţă o problemă strict individuală a fiecăruia. Entitatea care ia decizia de a adopta o anumită religie sau de a nu adopta niciuna este un individ, o fiinţă umană capabilă de a gândi şi de a simţi (la propriu), nicidecum un concept (cum sunt cel de ţară, popor sau stat) care spre deosebire de fiinţele umane nu are decât “capacitatea” de a “gândi” şi de a “simţi” (la figurat) cu ajutorul metaforelor şi personificărilor noastre.

Contradicţia dintre spiritul laic şi afirmaţiile de mai sus constă în fapul că noţiuniile de ţară,popor, stat aparţin în exclusivitate de sfera publică iar apartenenţa confesională aparţine în exclusivitate sferei private.Se încalcă astfel principiul separării sferei

publice de sfera privată,principiu care este specific laicităţii.

O altă contradicţie cu spiritul laic este dată de faptul că jurământul ce trebuie să-l depună fiecare ministru la începutul mandatului se termină cu propoziţia "Aşa să-mi ajute Dumnezeu". Existenţa acestei propoziţii în finalul jurământului dă în vileag o mentalitate conform căreia cuvântul de onoare sau jurământul cuiva nu are valoare dacă nu este invocată o (reală sau presupusă) instanţă supranaturală. O consecinţă evidentă a acestei mentalităţi este faptul că jurământul depus de un agnostic sau un ateu nu are valoare. Ce atitudine poate adopta un ateu sau un agnostic atunci când este pus în faţa unui astfel de jurământ? Fie că va recurge la prefăcătorie rostind jurământul în totalitate fie va fi sincer refuzând să depună jurământul fiind nevoit asfel să renunţe la funcţia respectivă. Discriminarea este evidentă: un credincios sincer poate ocupa o funcţie publică în timp ce un ateu sincer nu! Avem de-a face în mod nedeclarat cu excluderea posibilităţii de a ocupa o funcţie ce ţine de sfera publică pe baza unor criterii legate de aspecte ce ţin de viaţa privată.

Ceva asemănător se întâmplă şi în ceea ce priveşte jurământul militar,care se încheie cu aceeaşi frază: "Aşa să-mi ajute Dumnezeu". În condiţile în care armata este (încă) obligatorie şi pentru cetăţenii români care sunt agnostici şi atei (derogările nefiind posibile decât pentru adepţii anumitor grupări religioase)

acest jurământ încalcă în mod evident libertatea de conştiinţă a agnosticilor şi a ateilor.

Forme de iresponsabilitate

În data de 10 decembrie 2000 cetăţenii României cu drept de vot au avut de ales (cum bine se preciza în apelul GDS) între democraţie şi dictatură. De aceea singura atitudine responsabilă în această situaţie era atitudinea pragmatică constând în prezentarea la vot şi alegerea domnului Ion Iliescu. Orice altă atitudine nu poate fi catalogată decât iresponsabilă. Având în vedere celelalte trei alternative posibile (votul pentru Vadim, neprezentarea la vot şi prezentarea la vot însoţită de anularea votului) rezultă că printre cetăţenii României cu drept de vot se află, din acest punct de vedere, trei categorii de iresponsabili:

1) Cei care au votat cu Vadim;

2) Cei care nu s-au prezentat la vot

3) Cei care deşi s-au prezentat şi-au anulat votul.

Mă voi ocupa în continuare pe rând de cele trei categorii

-

1) Majoritatea votanţilor lui Vadim sunt oameni săraci (unii dintre ei ajunşi chiar în pragul disperării) şi lipsiţi de cultură politică. De altfel, conjuncţia dintre sărăcie şi incultură politică reprezimtă principala cauză a votului pro Vadim. Fiecare dintre cele două componenete ale conjuncţiei luate singular nu puteau duce la un vot în favoarea "tribunului".

Ce este mai îngrijorător este faptul că o contribuţie însemnată la procentul mare obţinut de Vadim au avut-o tinerii având vârsta cuprinsă între 18 şi 20 de ani.O cauză însemnată a acestui fenomen o constituie absenţa din programa şcolară(în majoritatea liceelor) a materiilor care ar putea forma cultura politică a elevului, cum ar fi drept, sociologie, politologie.

Este lesne de observat că pe plan "umanist" se acordă (în cadrul şcolii) părţii istorico-filologico-teologice o importanţă exagerată în detrimentul părţii filosofico-politologico-sociologico-juridice.Cum este posibil ca pe parcursul a doisprezece ani de învăţământ elevii, în majoritatea cazurilor să nu facă nici un an de sociologie, nici un an de drept, nici un an de politologie, în schimb religia să se lăfăie în orarul lor an de an?

Personal sunt pentru predarea religiei în şcoli,dar ca obiect de investigaţie teoretică. Pentru aceasta propun predarea timp de doi ani şi la modul neutru şi nu neapărat de un absolvent al unui institut teologic, ale unor cursuri de "Istoria religilor" şi "Filosofia religilor". Aceste cursuri ar trebui introduse în cadrul învăţământului liceal în clasele a IX-a şi a X-a ,atunci când elevul începe să aibă măcar o brumă de spirit critic. Propun ca în clasele a XI-a şi a XII-a programa să includă materii ca sociologie,drept şi politologie.

Să ne gândim că dintre elevii clasei a XII-a mulţi votează pentru prima dată. Este de aceea necesar ca în cadrul unui curs de politologie elevul să ia contact cu fundamentele teoretice ale principalelor curente politice cum ar fi social-democraţia, liberalismul, creştin-democraţia şi cu operele fundamentale ale gândirii politice scrise de autori ca John Locke, Thomas Hobes, John Stuart Mill, Alexis de Tocqueville, Friedrich Hayek, Karl Popper ş.a. De asemenea este necesar ca elevii să afle criterile după care

putem recunoaşte un sistem totalitar,precum şi înclinaţia spre totalitarism a unui candidat la o funcţie politică.

Numai aşa vom putea face ca elevii din clasa a XII-a cu drept de vot să voteze în mod responsabil şi nu după criterii de tipul "e marfă","e diliu","este un adevărat"etc.

2,3) Cei care nu s-au prezentat la vot sau s-au prezentat anulându-şi votul au contribuit (pasiv) la procentul mare obţinut de Vadim în al doilea tur de scrutin.

Este clar că electoratul lui Vadim este unul foarte dişciplinat.Cei care l-au preferat pe Vadim s-au dus aproape în totalitate la vot.De aceea putem considera că cei care nu au mers la vot în cazul în care ar fi votat l-ar fi ales pe domnul Ion **I**liescu.Majoritatea absenteiştilor nu s-a prezentat la vot datorită faptului că domnul **I**liescu nu satisface anumite standarte înalte(standarte care nu au ce să caute drept criteriu atunci când avem de ales între democraţie şi dictatură!). **S-au cândit oare absenteiştii noştri (în proporţie de aproape 50%) ce s-ar fi întâmplat dacă ei ar fi mers la vot în totalitate şi l-ar fi votat pe domnul Ion Iliescu? În acest caz în loc de procentul aproximativ de 33% obţinut de Vadim acesta ar fi obţinut doar aproximativ 17%! Adică, în acest caz Vadim ar fi obţinut cu 10% mai puţin decât procentul obţinut în primul tur! Acesta ar fi fost un mesaj clar adresat lumii în privinţa faptului că poporul român respinge extremismul. Ar fi fost de asemenea un mesaj clar pentru Vadim că nu este agreat de 83% din populaţia cu drept de vot.**

Sigur că pot părea utopic vorbind despre o rată a participării de 100%.(deşi

atunci când avem de ales între democraţie şi dictatură absenteismul nu este decât o atitudine iresponsabilă!).Să presupunem însă că rata participării ar fi fost de numai 90%.Chiar în acest caz Vadim ar fi obţinut sub20%.Mesajele menţionate mai sus ar fi rămas în mare parte valabile.

Mă întreb ce ar fi făcut acei reprezentanţi ai elitei intelectuale(ale căror articole le citesc în general cu plăcere)care au afirmat că nu se duc la vot şi care au contribuit astfel ,în calitate de modele de urmat, la numărul mare de absenteişti (care a dus după cum am arătat la procentul mare obţinut de Vadim)dacă prin absurd ar fi ieşit câştigător Vadim cu un scor de 50,5% contra 49,5% în condiţiile unei rate a participării de aproximativ 50%.Probabil că ar fi avut serioase mustrări de conştiinţă din cauza unei drame ce s-ar fi putut evita dacă ei mergeau la vot şi îl votau pe domnul Ion **I**liescu,îndemnând de asemenea electoratul să facă la fel.Numai că aceste mustrări de conştiinţă le-ar fi avut în puşcărie sau chiar mai rău în faţa plutonului de execuţie!

De aceea nu mă sfiesc a spune că cei ce nu s-au dus la vot în data de 10 decembrie 2000 unii declarând acest lucru în diverse publicaţii au dat dovadă de iresponsabilitate la fel ca şi cei care s-au dus la vot şi şi-au anulat votul!

Gafa media
din 30 aprilie 2000 orele 19^{00}

O caracteristică esenţială a omului din perioada actuală este setea de informaţie. De aceea jurnalele de ştiri sunt indispensabile omului modern. A fi la curent cu noutăţile politice şi economice nu mai este un lux ci o necesitate.

Pentru omul mediu din România pricipala sursă de informaţii o reprezintă jurnalele posturilor TV cu acoperire naţională. Printre acestea se numără, în mod evident şi jurnalul principal de la PRO-TV difuzat zilnic începând cu orele 19^{00}.

În data de 30 aprilie 2000, ca mulţi alţi concetăţeni de-ai mei, am urmărit acest jurnal în speranţa că voi afla ce evenimente politice şi economice au mai avut loc în lume. Speranţa avea să-mi fie înşelată cât de curând.

Jurnalul invocat a fost de fapt un pseudo-jurnal ce a conţinut în proporţie de 85% pseudo-ştiri. În loc de a prezenta principalele evenimente politice şi economice care au avut loc pe planetă în ziua respectivă, jurnalul invocat a arătat telespectatorilor timp de 45 de minute cum se sărbătoreşte Paştele.

Chiar nu există în cadrul redacţiei de ştiri de la PRO-TV (redacţie care pretinde a fi una profesionistă) o persoană capabilă să facă diferenţa dintre un jurnal de ştiri şi o emisiune cu profil religios? Aşa cum mi se pare de bun simţ ca la o emisiune cu profil religios să fie abordate în ziua de Paşte subiecte legate de această zi, mi se pare de asemenea de bun simţ ca, indiferent ce sărbătoare ar fi, un jurnal să se axeze pe

principalele ştiri politice şi economice. Cine a vrut să afle cu ajutorul jurnalului invocat principalele ştiri politice şi economice a fost satisfăcut în proporţie de 0% !!!!

Fac parte dintre puţinii oameni din România care urmăresc nu numai jurnalele posturilor de radio şi televiziune româneşti ci şi juranalele unor posturi străine. Am urmărit în data de 23 aprilie 2000 (ziua Paştelui catolic - catolicismul fiind religia majoritară în Franţa) jurnalele posturilor TV5 şi RFI (acestea din urmă între orele 20^{00}-22^{30}). Pot să vă spun că jurnalele RFI care durează zece minute fiecare au alocat în medie un minut discursului ţinut de Papa la Vatican, cinci minute ştirilor politice şi economice internaţionale, trei minute ştirilor politice şi economice interne şi un minut ştirilor sportive. Exprimat în procente înseamnă
50% - ştiri politice şi economice internaţionale;
30% - ştiri politice şi economice interne.
10% - ştiri legate de Paşte;
10%-ştiri sportive.

De asemenea, jurnalul difuzat de TV5 la orele 19^{30} a conţinut (exprimat în procente):
40% - ştiri politice şi economice internaţionale
30% - ştiri politice şi economice interne.
20% - ştiri legate de Paşte.
10% - sport+meteo.

Comparativ jurnalul difuzat de PRO-TV în data de 30 aprilie 2000 orele 19^{00} a conţinut:
0% - ştiri politice şi economice internaţionale
5% - ştiri politice şi economice interne
75% - "ştiri" legate de Paşte
10% - "ştiri" mondene
10% - sport +meteo.

Urmărind acest jurnal, am retrăit senzaţia de izolare faţă de lume pe care o aveam când mă uitam la jurnalele ceauşiste.
Dacă acest jurnal ar fi fost un caz singular datorat numai lipsei de profesionalism din redacţia de ştiri de la PRO-TV, nu aş mai fi scris aceste rânduri. Din nefericire, cauzele faptului că PRO-TV a difuzat un asemenea jurnal sunt mult mai profunde. Printre aceste cauze se numară provincialismul societăţii românesti, inexistenţa unei separări clare între laic şi religios, tendinţa Bisericii Ortodoxe Române majoritare şi a altor biserici minoritare de a acapara cât mai multe sfere ale societăţii şi nu în ultimul rând faptul că în România secularizarea mentalităţilor nu s-a produs încă.

Biserica Ortodoxă Română versus libertatea spirituală

Se afirmă de foarte multă lume că Biserica Ortodoxă Română este mentorul spiritual al poporului român. Acest punct de vedere denotă o viziune foarte îngustă a noţiunii de spiritual, conform căreia spiritual=religios. De domeniul spiritualului ţin însă şi raţionalul, filosoficul, ideaticul, etc (pentru cei care doresc să aibă o viziune pluralistă asupra noţiunii de spiritual le recomand să citească ceea ce au scris vis-avis de acest subiect Socrate, Platon, Descartes, Spinoza, Kant, Hegel şi alţii). Dacă privim din acest punct de vedere mult mai larg noţiunea de spiritual se poate spune că prin viziunea ei reducţionistă biserica mai sus amintită este o frână în dezvoltarea spirituală pentru fiecare individ al poporului român. Voi da în continuare câteva exmple edificatoare în sprijinul acestei afirmaţii aparent şocantă.

a) Printre lucrurile pentru care biserica mai sus amintită s-a luptat şi pe care l-a obţinut se numără predarea religiei ca dişciplină obligatorie în şcoli.S-a început cu predarea religiei la clasele I-IV.Dar Biserica Ortodoxă Română a considerat că nu este suficient şi s-a luptat pentru introducerea religiei ca dişciplină obligatorie la clasele V-VIII.

Printre altele orele de religie conţin practicarea de ritului (în speţă spunerea de rugăciuni). Caracterul de disciplină obligatorie a religiei nu duce oare la încălcarea libertăţii de conştiinţă? Cum poţi să obligi pe cineva care-I ateu sau agnostic sau are teismul lui propriu să practice ritualurile cultului

majoritar? (ce-i drept,cei ce se declară de altă religie decât cea majoritară au dreptul să studieze această dişciplină cu un reprezentant al religiei lor).
Biserica Ortodoxă Română s-a lupat foarte mult pentru predarea religiei(In spirit confesional) în şcoli.Deci biserica mai sus amintită s-a luptat pentru o lege care încalcă libertatea de conştiinţă a individului!
Predarea religiei exclusiv în spirit confesional timp de cel puţin opt ani face ca majoritatea elevilor să aibă parte în cadrul şcolii de o prezentare unilaterală a fenomenului religios şi a problemei existenţei sau non-existenţei lui Dumnezeu (problemă ce rămâne deschisă dincolo de raţionamentele fiecăruia şi de trăirile subiective ale fiecăruia!).
Cum este posibil ca pe parcursul a doisprezece ani de învăţământ elevii ,în majoritatea cazurilor să nu facă nici un an de sociologie,nici un an de drept,nici un an de politologie, în schimb religia predată în spirit confesional să se găsească în orarul lor o oră pe săptămână timp de cel puţin opt ani.

Datorită statutlui privilegiat pe care o are în cadrul procesului de învăţământ opinia Bisericii Ortodoxe Române în ceea ce priveşte problema invocată mai sus,alte opinii sunt practic reduse la tăcere, majoritatea elviilor neaflând de la şcoală mai nimic în ceea ce priveşte existenţa acestor opinii şi în ceea ce priveşte argumentele invocate de cei care susţin aceste opinii.Deci punctele de vedere în privinţa problemei existenţei sau non-existenţei lui Dumnezeu sunt expuse
într-un mod vădit parţial.Discriminarea este evidentă.

Personal sunt pentru predarea religiei în şcoli dar ca obiect de investigaţie teoretică,nu în spirit confesional.Pentru aceasta propun predarea timp de doi ani ,la modul neutru şi nu neapărat de un absolvent

al unui institut teologic, ale unor cursuri de"Istoria religilor" şi "Filosofia religilor".Aceste cursuri ar trebui introduse în cadrul învăţământului liceal,atunci când elevul începe să aibă măcar o brumă de spirit critic.Propun eliminarea oricărei forme de predare a religiei în spirit confesional.

b)Articolul 8 din Regulamentul de Ordine Interioară al Grupului
Şcolar Industrial "Electronica" pe anul şcolar 1999-2000 sună astfel:
"Elevii nu au voaie să facă prozelitism pentru secta din care fac parte"

Această formulare ridică două probleme:

1)Cine deţine un criteriu laic(într-o instituţie de stat neteologică criteriile teologice nu au ce căuta) şi obiectiv care să hotărească care grupare religioasă este cult şi care este sectă?

2)În urma acestui articol, un reprezentant al unei grupări religioase minoritare considerate de către o autoritate a şcolii sectă,atunci când le spune două vorbe colegilor despre religia lui şi îşi exprimă argumentele(argumente de altfel discutabile aşa cum sunt şi argumentele religiei majoritare)în favoarea propriei religii poate fi acuzat de prozelitism,în timp ce religia majoritară îşi susţine nestingherit argumentele în favoarea ei timp de cel puţin opt ani.

Menţionez că în anul şcolar 1998-1999 forma respectivului articol era:
"Elevii nu au voaie să facă propagandă pentru grupările religioase interzise prin lege";Nu am nimic împotriva acestei formulări care mi se pare de bun simţ.

Nu deţin informaţii din care să rezulte că Biserica Ortodoxă Română s-ar fi implicat în mod direct ca acest articol să-şi schimbe forma de bun simţ pe care o avea în anul

şcolar 1998-1999 cu forma discriminatorie din anul şcolar 1999-2000.Dar faptul că anumite persoane au putut să propună şi altele să aprobe această formă discriminatorie este o consecinţă a mentalităţilor inoculate lor chiar de biserica mai sus amintită.

c) O altă mentalitatepentru a cărei inoculare (în minţiile şi sufletul oamenilor) Biserica Ortodoxă Română s-a luptat şi continuă să se lupte din răsputeri pentru întreţinerea ei este viziunea majorităţii faţă de un ateu,pe care o voi expune mai jos după unele consideraţii asupra toleranţei preluate de la domnul Andrei Cornea(vezi Andrei Cornea; *"Maşina de fabricat fantasme"*)

Există două moduri de a concepe noţiunea de toleranţă.

1) Toleranţa în sens slab

În sens slab toleranţa este sinonimã cu îngăduinţa.Te înduri faţă de cel care gândeşte sau crede altfel decât tine sau are altă opinie decât tine.Nu-l consideri însă egalul tău ci îl aşezi în mod automat pe o treaptã inferioarã.

Cei care se limitează doar la toleranţa în sens slab consideră diversitatea lumii doar ca pe un rău necesar temporar şi nicidecum ca pe o valoare în sine.

2) Toleranţa în sens tare

Constă în a acorda celuilalt o îndreptăţire egală cu a ta,în a consimţii că modul lui de a gândi,modul lui de a crede(fie el teist sau non-teist),părerile lui vis-avis de diverse probleme au în principiu aceeaşi legitimitate ca şi modul tău de a gândi,modul tău de a crede ,proprile-ţi tale păreri vis-avis de o problemă.

Un caz elocvent în care majoritatea nu acceptă toleranţa în sens tare este următorul:

Noţiuniile de "credincios" şi "ateu" au pentru majoritate un caracter axiologico-normativ; termenul ateu este folosit de majoritatea în sens peiorativ în timp ce termenul de credincios în sens laudativ.Nu ar fi mai bine

oare dacă cele două noţiuni ar avea pentru noi doar un simplu caracter descriptiv?

Dacă considerăm că cele două noţiuni au o canotaţie axiologică atunci nu putem accepta sub nici o formă toleranţa în sens tare.Putem aceepta în acest caz cel mult toleranţa în sens slab.A atribui celor două noţiuni doar o conotaţie strict descriptivă este o condiţie necesară pentru a putea practica toleranţa în sens tare.

Se mai poate susţine că Biserica Ortodoxă Română este tolerantă în sens tare?.În baza celor afirmate mai sus răspunsul nu poate fi decât negativ.Se poate spune că biserica mai sus amintită este cel mult tolerantă în sens slab.

d) *Sigur că nu există o cenzură oficială care să interzică proliferarea unor opinii contrare celor susţinute de Biserica Ortodoxă Română.Însă garantarea din punct de vedere juridic a libertăţii de opinie este o condiţie necesară pentru circulaţia liberă a idilor şi pentru libertaea spiritului uman dar nu şi suficientă.Degeaba este garantat prin lege dreptul la opinie dacă cei care au opinii "eretice" riscă să fie supuşi stigmatului public.*
(a se vedea în acest sens cele precizate mai sus în ceea ce priveşte noţiunea de ateu).Degeaba există un cadru juridic democratic dacă există în acelaşi timp convenţia tacită că anumite lucruri nu trebuiesc puse în discuţie.Astfel de convenţii tacite încurajează despotismul obiceiurilor în detrimentul spiritului liber.Ori tocmai o astfel de convenţie tacită a introdus Biserica Ortodoxă Română în ceea ce priveşte ortodoxia.

Existenţa unor astfel de convingeri tacite face ca majoritatea să admită locurile comune ca fiind adevărate nu pentru că nu au fost încă dovedite ca eronate(ceea ce nu

este cazul) ci ca simplă justificare pentru a respinge din start argumentele celor ce le pun în discuţie.Acest climat este nefavorabil făuririi unor caractere deschise şi fără teamă şi a intelectelor logice şi consistente care prin noutăţiile
*cu care au venit(noutăţi contrare locurilor comune de la vremea lor) au avut ceva de spus pentru omenire.Climatul actual din România este propice spiritelor conformiste din punct de vedere intelectual(chiar dacă afişează un nonconformism exterior în vestimentaţie şi în comportament)specializate în locuri comune şi slujitorilor "adevărurilor" oficiale.Astfel în mass-media occidentală există emisiuni cu caracter periodic(de regulă săptămânal) unde reprezentanţii elitei intelectuale vin tot timpul cu idei filosofice noi;a se urmări subiectele discutate la emisiunile "Le Monde Change" (zilnic de luni până vineri 13^{10}-13^{30}) , "Ide´e"(duminică cu excepţia ultimei duminici din fiecare lună 22^{10}-23^{00}) difuzate de **R**adio **F**rance **I**nternational.(pentru Bucureşti 93,5MHZ-frecvenţa postului*
Radio Delta-RFI).Astfel de emisiuni au o pondere mai mare faţă de emisiunile cu profil religios
Din nefericire,în România au o pondere mai mare emisiunile în cadrul cărora în loc să fie proliferate idei noi şi să se creeze astfel un câmp al dezbaterilor acestor idei nu se face decât să se glorifice tradiţia(în speţă ortodoxia). Astfel în locul creării spiritelor libere capabile să-şi susţină argumentat propriile puncte de vedere într-un duel deschis de idei şi care atunci când nu mai au argumente pentru acestea acceptă să şi le schimbe este încurajată formarea de "maşini de înmagazinat informaţii" în ceea ce priveşte tradiţia şi de spirite conformiste

specializate în locuri comune sau slujitori ai "adevărurilor" oficiale.Asistăm asfel la o "orientalizare" a culturii româneşti.
Există o diferenţă esnţialã între culturile orientale şi cele occidentele.(pluralul este binevenit în ambele cazuri):spre deosebire de culturile orientale unde tradiţia este un tabu şi este considerată ca fiind exclusiv bună şi unde implicit predomină ideile primite de-a gata,în culturile occidentale au existat (şi există) persoane care au privit (privesc)tradiţia în mod critic punând în evidenţă atât părţile ei bune cât şi părţile ei rele.Pentru o astfel de persoană, un fapt este adevărat nu pentru că el se gãseşte într-o anumită carte (considerată infailibilă, sfântă, etc) ci pentru că a ajuns la această concluzie în urma argumentelor emise şi primite.Astfel de persoane caută permanent soluţii mai bune, pentru probleme de natură etică, filosoficã, ştiinţifică,tehnică,religioasã şi de altã natură,bazându-se pe faptul că ceea ce ne înconjoară este un sistem deschis şi perfectibil.Astfel de persoane respectă tradiţiile,fără însă a le absolutiza,fiind gata să renunţe la ele atunci când găsesc alte soluţii mai bune,găsindu-se mereu,aşa cum spunea Karl Popper "În căutarea unei lumi mai bune". Cred că această diferenţă explică de ce culturile orientale n-au putut da în domeniul filosofiei persoane de talia unui Socrate, Platon, Aristotel, Descartes, Spinoza, Lock, Kant, etc.

Moda ideilor primite de-a gata

Multe dintre ideile şi obiceiurile noastre ni se par fireşti; parcă sunt evidente. Credem că cine susţine un punct de vedere diferit este un dement,un cretin,ba chiar autorul unui delict de opinie.

Acest lucru face ca oamenii care s-au detaşat de locurile comune şi de supoziţii de la sine înţelese,care examinează în mod critic şi liber convingerile fundamentale (care pentru o majoritate sunt adevărate în mod indiscutabil) să nu aibă curajul să-şi susţină opiniile.Această teamă este întemeiată deoarece astfel de oameni riscă să fie întâmpinaţi de către exponenţii radicali ai unei majorităţi–exponenţi care sunt incapabili de a oferi argumente de factură raţional-critică şi care de aceea utilizează atacul la persoană–cu o porţie de violenţă verbală,dacă nu chiar cu una de violenţă fizică.

Printre argumentele care le invocă o majoritate se numră argumentul majorităţii şi argumentul autorităţii.Adepţii argumentului majorităţii uită că toate curentele,toate credinţele şi toate ideile lansate de către personalităţiile lumii au fost, în mod firesc cândva minoritare. Ei uită că tot o majoritate l-a obligat pe Socrate să bea cucută. Creştinii uită că acum 2000 de ani au fost şi ei minoritari.Sau poate cred că orice schimbare a majorităţii în domeniu nu mai este posibilă

pe continent odată ce ei au devenit majoritari în Europa?

Avem de-a face în cadrul celor evocate mai sus cu ceea ce eu numesc “perversitatea” oricărei tradiţii:odată ajunsi majoritari,adepţii unei tradiţii uită că la un moment dat au fost şi ei minoritari. Tradiţionaliştii sunt foarte reticenţi la orice noutate,uitând că însăşi tradiţia pe care o susţin a fost la începuturile ei o noutate.

“Majoritarii”uită că ei nu deţin decât o majoritate relativă rezultată în urma unei delimitări ca naţia,profesiunea,vârsta,etc
Ei uită că din punct de vedere global toate opiniile şi toate credinţele sunt minoritare.

Un alt argument care merge mână în mănă cu ideile primite de-a gata este argumentul autorităţii. Există o diferenţă esenţială de atitudine:în timp ce pentru persoanele care sunt adepte ale argumentului autorităţii– şi care au un spirit închis şi dogmatic- un fapt este adevărat deoarece aşa scrie într-o anumită carte(considerată sfântă, infailibilă, etc) sau pentru că aşa susţine o anumită persoană sau o anumită instituţie,pentru persoanele cu spirit liber şi deschis un fapt este adevărat pentru că a ajuns la această concluzie în urma argumentelor emise şi primite.

Un caz elocvent al incoerenţei argumentului autorităţii este cel legat de părera majorităţii despre Biblie:

Se afirmă de către foarte multe persoane că Biblia este “Cartea Cărţilor”.Le pun acestor persoane două întrebări de bun simţ:

1)Aţi citit Biblia?

2) Aţi citit alte cărţi de natură filosofică, religioasă ,sociologică psihologică,politologică,biologică cu diverse orientări (de la cele creştine de diverse

confesiuni pâna la cele de orientare agnostică,deistă sau ateistă)pentru a putea face un studiu comparativ?

3)De unde ştiţi ce cărţi vor mai apare în viitor şi de ce calitate vor fi acestea?

Cred că la prima întrebare poate răspunde afirmativ sub 20% din populaţia României iar la a doua întrebare sub 5%.În schimb peste95% din populaţia României susţine că Biblia este “Cartea Cărţilor”...

Un alt exemplu este modul cum îşi argumentează foarte mulţi oameni apartenenţa la propria lor confesiune:ei spun că aparţin acesteia în baza arborelui genealogic.Nu au citit aproape nimic despre propria confesiune iar părerile(în general negative)despre alte confesiuni şi le însuşesc în mod necritic de la liderii religioşi ai propriei confesiuni.Nu au citit mai nimic şi nu au văzut mai deloc cu ochii lor despre ce este vorba la alte confesiuni şi de asemenea nu au citit nimic despre ateism,agnosticism sau deism pentru a putea face o alegere liberă şi în cunoştiinţă de cauză.

Se afirmă de către unii că propria lor religie este deţinătoarea în exclusivitate a adevărului.Le pun celor ce susţin acest lucru nişte întrebări de bun simţ:

1)Cât de mult aţi studiat dumneavoastră individual despre religia personală,şi cât aţi primit de-a gata în mod necritic de la cei ce îi recunoaşteţi drept lideri religioşi?

2)Cât de mult aţi studiat despre alte culte diferite faţă de cel pe care l-aţi adoptat?

3)Cât de mult aţi studiat despre agnosticism,deism,ateism?

De ce admir occidentul

Care este imaginea pe care o conferă mass-media românească despre occident? La ce aspecte ale civilizaţiei şi ale culturii occidentale are omul obişnuit acces?
Din nefericire,în urma imaginii oferite de mass-media românească,pentru mulţi occidentul înseamnă numai *party, fast-food, ”muzică gălăgioasă“, big-mac, coca-cola, discotecă, droguri, pedofilie, crimă*.
Foarte puţini au auzit de Rene Descartes, Immanuel Kant, John Stuart Mill, Karl Popper, de iluminism, de spirit critic, etc. Foarte puţini oameni sunt conştienţi de o diferenţă esnţială între culturile orientale şi cele occidentele (pluralul este binevenit în ambele cazuri): spre deosebire de culturile orientale unde tradiţia este un tabu şi este considerată ca fiind exclusiv bună şi unde implicit predomină ideile primite de-a gata,în culturile occidentale au existat(şi există) persoane care au privit (privesc)tradiţia de în mod critic punând în evidenâţă atât părţile ei bune cât şi părţile ei rele.Pentru o astfel de persoană, un fapt este adevărat nu pentru că el se găseşte într-o anumită carte(considerată infailibilă,sfântă,etc) ci pentru că a ajuns la această concluzie în urma argumentelor emise şi primite.Astfel de persoane caută permanent soluţii mai bune, pentru probleme de natură etică, filosofică, ştiinţifica,tehnică,religioasă şi de altă natură,bazându-se pe faptul că ceea ce ne înconjoară este un sistem deschis şi perfectibil.Astfel de persoane respectă tradiţiile,fără însă a le absolutiza,fiind gata să

renunţe la ele atunci când găsesc alte soluţii mai bune,găsindu-se mereu,aşa cum spunea Karl Popper “În căutarea unei lumi mai bune”. Admir occidentul pentru acest spirit deschis şi pentru proporţia însemnată pe care o ocupă latura dezbaterii de idei în culturile lui,nicidecum pentru big-mac,coca-cola,party,etc.

Să ne eliberăm de locurile comune

Motto:*Omul este măsura tuturor lucrurilor*
Protagoras

Afirm într-adevăr că: “Cineva poate foarte bine sã fie ateu şi să creeadă că sufletul are proprietatea intrinsecã de a fi nemuritor...” (faptul că afirm nu înseamnă că şi împărtăşesc această convingere - cred că diferenţa este sesizabilă).Această credinţă are la bază subiectivitatea celui care o adoptă.Dar credinţele colective au oare altceva la bază decât subiectivitatea celor ce le adoptă?Să fie oare subiectivitatea unui grup de oameni mai importantă în mod absolut decât subiectivitatea unui individ?

Legătura dintre suflet şi religie este făcută tot de oameni.Trăirile intense pe care le are un mistic nu sunt altceva decât trăiri subiective.

Aceste trăiri nu trebuiesc absolutizate... Evoc în sprijinul acestei idei *un scurt pasaj din* Manifestul Cercului de la Viena, *grupare filosofică influentă în logica şi filosofia analitică a secolului XX, din care au făcut parte gânditori precum Rudolf Carnap, Otto Hahn, Otto Neurath etc.:*

“Metafizicianul şi teologul cred, înşelându-se pe ei înşişi, că descriu un fapt. Analiza arată însă că aceste propoziţii nu spun nimic, ci sunt doar expresia unui sentiment existenţial. A exprima aşa ceva poate fi, desigur, un obiectiv important în viaţă. Dar mijlocul de expresie este arta, de exemplu poezia lirică sau muzica. Dacă în locul acesteia va fi ales veşmântul lingvistic

al unei teorii, apare o primejdie: se simulează un conţinut teoretic acolo unde nu există nici unul. Dacă metafizicianul şi teologul doresc să menţină obişnuita înveşmântare în limbaj, lor trebuie să le fie clar şi ei trebuie să recunoască fără echivoc, că nu oferă descriere, ci exprimare, nu teorie, transmiterea unei cunoştinţe, ci poezie şi mit. Dacă un mistic susţine că are trăiri ce stau deasupra şi dincolo de orice fel de concepte, noi nu putem să contestăm acest lucru. Dar el nu poate să vorbească despre acestea: căci vorbire înseamnă cuprindere în concepte, reducere la fapte ce pot fi încadrate ştiinţific."

Tot în spiritul celor spuse mai sus invoc un citat al lui Gottlob Frege
"*Să nu se ia descrierea apariţiei unei reprezentări drept o definiţie şi nici indicarea condiţiilor sufleteşti, fizice,istorice,sau de altă factură necesare intrării unei propoziţii,convingeri sau credinţe în conştiinţa noastră drept o dovadă şi să nu se confunde procesul gândirii sau simţirii unei propoziţii,convingeri sau credinţe cu valoarea ei de adevăr."*

Altfel,nici o organizaţie indifernt că este biserică(fie ea majoritară sau minoritară),parid,grupare filosofică sau altceva nu deţine un criteriu pentru ceea ce înseamnă "a simţi corect"!!!!

Din punct de vedere global toate credinţele şi toate opiniile sunt minoritare.Nu se poate vorbi decât despre o majoriitate relativă rezultată în urma unei delimitări cum ar fi naţionalitatea,rasa,profesiunea,etc.

Nu înţeleg de ce căutaţi justificarea afirmaţiei mele într-o credinţă cu caracter colectiv(Nirvana).Oare nu este posibil ca o

persoană să aibă o religie a ei individuală independent de orice religie colectivă?Aşa cum un cult poate să aibă 1000000,100000,7,12,25 sau 2345768 membrii de ce n-ar putea să aibă un singur membru?
Cineva poate foarte bine să fie adeptul unui cult format dintr-un singur membru(el însuşi).(a nu se confunda existenţa unui cult cu faptul că majoritatea are sau nu cunoştiinţă despre existenţa lui sau cu recunoaşterea lui oficială de către o anumită autoritate statală)

O condiţie necesară pentru acest lucru constă însă în detaşarea de locurile comune ale majorităţii şi de a începe a examina aceste lucruri în mod raţional-critic.(nu este aici nici o contradicţie,există şi teisme raţionale!).Altfel,este normal ca persoanelor care au adoptat tradiţia în mod necritic doar pentru simplul fapt că e tradiţie,iar credinţa majoritară au adoptat-o doar în virtutea arborelui lor genealogic să li se pară ciudată orice afirmaţie ce contrazice locurile comune.Voi da în continuare câteva exemple concludente în privinţa diferenţei care există între persoanele adepte în mod mecanic ale locurilor comune şi personale ce au spirit critic:
a)Există o diferenţă esnţială de atitudine:în timp ce pentru persoanele cu spirit închis şi dogmatic un fapt este adevărat deoarece aşa scrie într-o anumitã carte(consideratã sfântă, infailibilă, etc),pentru persoanele cu spirit liber şi deschis un fapt este adevărat pentru că a ajuns la această concluzie în urma argumentelor emise şi primite.
b) Se afirmă de către foarte multe persoane că Biblia este “Cartea Cărţilor”.Le pun acestor persoane două întrebări de bun simţ:

1)Aţi citit Biblia?

2) Aţi citit alte cărţi de naturã filosofică, religioasă ,sociologică

psihologică,politologică,biologică cu diverse orientări (de la cele creştine de diverse confesiuni pâna la cele de orientare agnostică,deistă sau ateistă)pentru a putea face un studiu comparativ?

Cred că la prima întrebare pot răspunde afirmativ sub 20% din populaţia României iar la a doua întrebare sub 5%.În schimb peste95% din populaţia României susţine că Biblia este "Cartea Cărţilor"... (Pentru confirmarea acestei afirmaţii accept proba necruţătoare a unui sondaj.Vă invit şi pe dumneavoastră să luaţi parte alături de mine la efectuarea lui)

c)Se afirmã de către unii cã propria lor religie este deţinătoarea în exclusivitate a adevărului.Le pun celor ce susţin acest lucru nişte întrebări de bun simţ:

1)Cât de mult aţi studiat dumneavoastră individual despre religia personală,şi cât aţi primit de-a gata în mod necritic de la cei ce îi recunoaşteţi drept lideri religioşi?

2)Cât de mult aţi studiat despre alte culte diferite faţă de cel pe care l-aţi adoptat?

3)Cât de mult aţi studiat despre agnosticism,deism,ateism?

(Problema cu sondajul invocată la punctul **b)** rămâne în picioare şi pentru acest caz)

d) Există două moduri de a concepe noţiunea de toleranţă.

1)Toleranţa în sens slab

În sens slab toleranţa este sinonimă cu îngăduinţa.Te înduri faţă de cel care gândeşte sau crede altfel decât tine sau are altă opinie decât tine.Nu-l consideri însă egalul tău ci îl aşezi în mod automat pe o treaptă inferioară.

Cei care se limitează doar la toleranţa în sens slab consideră diversitatea lumii doar ca pe un rău necesar şi nicidecum ca pe o valoare în sine.

2)Toleranţa în sens tare

Constă în a acorda celuilalt o îndreptăţire egală cu a ta,în a consimţii că modul lui de a gândi,modul lui de a crede(fie el teist sau non-teist),părerile lui vis-avis de diverse probleme au în principiu aceeaşi legitimitate ca şi modul tău de a gândi,modul tău de a crede ,proprile-ţi tale păreri vis-avis de o problemă.

Un caz elocvent în care majoritatea nu acceptă toleranţa în sens tare este următorul:

Noţiuniile de “credincios” şi “ateu” au pentru majoritate un caracter axiologico-normativ;termenul ateu este folosit de majoritatea în sens peiorativ în timp ce termenul de credincios în sens laudativ.Nu ar fi mai bine oare dacă cele două noţiuni ar avea pentru noi doar un simplu caracter descriptiv?

Dacă considerăm că cele două noţiuni au o canotaţie axiologică atunci nu putem accepta sub nici o formă toleranţa în sens tare.Putem aceepta în acest caz cel mult toleranţa în sens slab.A atribui celor două noţiuni doar o conotaţie strict descriptivă este o condiţie necesară pentru a putea practica toleranţa în sens tare.

Am afirmat de asemenea că :

“Un limbaj(deci în particular şi o limbã) nu are valoare în sine. Limbajul reprezintă doar un mijloc de a exprima idei”

Oare ”Etica” lui Spinoza sau orice altă carte are un conţinut diferit de transmis prin faptul că este scrisa în limaba română, în limaba maghiară, în limaba engleză,în limba franceză,în dialectul Zulu sau intr-un limbaj convenţional al unui grup oarecare?

Oare un dialog sris de Platon tradus în româneşte are alte mesaje de transmis decât acelaşi dialog tradus în turceşte?Nu sunt folosite în aceste cazuri cele două limbi evocate doar ca un mijloc pentru a transmite ideile susţinute de către participanţii la dialog?

Aşa cum acum 1000000 de ani limbajul nu exista tot aşa este posibil ca peste 1000000 de ani specia umană să inventeze alte forme(mai uşor de manevrat decât limbajul) de comunicare a ideilor.
Sigur că în societatea românească se acordă mai multă importanţă cuvântului în sine decât ideii pe care vrem să o exprimăm cu ajutorul lui.Ilustrativ în acest sens este existenţa cărţilor de rugăciuni STAS.(de parcă omul n-ar putea să spună dacă doreşte o rugăciune spontană cu propriile lui cuvinte!)Aceste cărţi favorizează producerea unor roboţi care nu mai gândesc şi nu mai simt autentic
ci doar reacţionează mecanic sau impulsiv-emoţional la nişte cuvinte cheie.

De asemenea cuvântul are valoare în sine pentru un tocilar care îşi învaţă lecţia"cuvânt cu cuvânt",nereţinând şi neexaminând critic nici o idee a lecţiei.O lecţie este învăţată numai atunci când ai reţinut conţinutul ei ideatic şi pentru a reda acest conţinut foloseşti drept mijloc cuvintele tale.

Desigur că nici roşiile nu au valoare în sine deoarece noţiunea de valoare nu poate exista în mod independent de spiritul uman.Noi oamenii suntem cei ce definim diferite criterii(funcţii) valorice.
Un criteriu valoric este o funcţie $V{:}A\rightarrow\{0;1\}$;unde a este clasa de entităţi cărora vrem să le atribuim o valoare(pozitivă sau negativă-presupunând că se admite viziunea dumneavoastră dualistă asupra valorii).Fie $x\in A$ o entitate căruia trebui să-i atribuim o valoare.V este definită prin $V(x)=1\Leftrightarrow$x are o valoare pozitivă;
implicit $V(x)=0\Leftrightarrow$x are o valoare negativă.
Definim şi criteriul valoric complementar V_c unui anumit criteriu valoric V prin $V_c(x)=1\Leftrightarrow V(x)=0$.
Implicit $V_c(x)=0\Leftrightarrow V(x)=1$;

Altfel spus o entitate are valoare pozitivă în raport cu criteriul valoric V_c dacă şi numai dacă are valoare negativă în raport cu criteriul valoric $V_c$este “V întors pr dos”.

Altfel spus o entitate are valoare pozitivă în raport cu criteriul valoric V_c dacă şi numai dacă are valoare negativă în raport cu criteriul valoric V .Implicit, o entitate are valoare negativă în raport cu criteriul valoric V_c dacă şi numai dacă are valoare pozitivă în raport cu criteriul valoric V

Reprezentanţii părţii din natură complementară speciei umane nu pot opera cu noţiunea de valoare deoarece nu au capacitatea de a definii nici o noţiune.

Cât despre mine sunt de acord că pot să am şi o valoare negativă cât şi valoare pozitivă în funcţie de criteriul valoric pe care îl alegem.Dacă am valoare pozitivă în raport cu un criteriu valoric V atunci am în mod automat valoare negativă în raport cu criteriul complementar V_c.Implicit Dacă am valoare negativă în raport cu un criteriu valoric V atunci am în mod automat valoare pozitivă în raport cu criteriul complementar V_c

Mai riguros spus, există o bijecţie între mulţimea “E” a criterilor valorice în raport cu care Bogdan Stănoiu are o valoare pozitivă şi mulţimea “F” a criterilor valorice în raport cu care Bogdan Stănoiu are valoare negativă– bijecţie dată de relaţia

$f:E\rightarrow F$; $f(V)=V_c$.în limbaj uzual există tot atâtea criterii valorice în raport cu care Bogdan Stănoiu are o valoare pozitivă câte criterii valorice există în raport cu care Bogdan Stănoiu are valoare negativă.Acest fapt este valabil şi pentru orice altă entitate.

Nu susţin că acesta este singurul mod de abordare a problemei valorilor.Există de asemenea şi anumite citerii valorice cu aspect pluralist unde valoarea unei entităţi poate avea mai multe variante decât dualismul pozitiv-negativ.Vă invit la un dialog pe această temă. (Nu aş fi introdus noţiuni de matematică în acest articol dacă aş fi fost sigur că nu mă veţi întreba “Cum vine asta, dacă nu vă supărati? :)))”,imediat după afirmarea de către mine a faptului că “noţiunea de valoare nu poate exista în mod independent de spiritul uman” ,cramponându-vă astfel din nou de locurile comune)

Referitor la ultima obiecţie care-mi este adresată vreau să precizes în primul rând următorul lucru:mi se pare de bun simţ ca titlul unei emisiuni să fie în concordanţă cu conţinutul ei.Ca urmare argumentul invocat cum că “nu este vorba de o emisiune construită
în jurul unui titlu, ci de o emisiune cu temă religioasă” nu stă în picioare.Dacă această emisiune s-ar intitula ,în mod mai puţin pompos “Viaţa religioasă” nu aş fi avut nimic împotrivă.

Prezentarea de către majoritatea mijloacelor mass-media în mod unilateral a noţiunii de spiritual a dus la o viziune exclusivistă a majorităţii de tipul:spiritual=religios.Celor ce doresc să aibă o viziune pluralistă asupra noţiunii de spiritual(m-aş bucura ca şi dumneavoastră să faceţi parte dintre ei) le recomand să citească ce au scris vis-avis de acest subiect Descartes,Spinoza,Kant,Hegel ş.a.

În încheiere vreau să menţionez următoarele:

Nu-mi plac deloc semnele zâmbăreţe şi stilul pamfletar pe care îl adopţi.Personal consider că:

1)Pamfletul este în majoritatea cazurilor modul de exprimare al celor incapabili de a scrie esuri.

2)Băşcălia este în majoritatea cazurilor modul de exprimare a celor incapabili de analiză şi a celor incapabili de a purta o discuţie bazată pe argumente raţional-critice.

Doamnă Adriana Stroc,

Sunt un partizan al unei separări clare între laic şi religios şi al diferenţierii clare între sfera publică şi sfera privată.Consider că problemele de factură religioasă şi cele de factură sentimentală aparţin în exclusivitate sferei private. Ceea ce ţine de sfera publică (în particular şi politica)trebuie să fie eminamente laic.

De aceea îmi exprim totalul dezacord faţa de faptul că dumneavoastră invocaţi,aşa cum reiese din scrisoarea publicată în numărul 556 al revistei "22" părinţi duhovnici (din punct de vedere laic acest lucru nu înseamnă decât reprezentanţi ai religiei”x" sau "y") pentru a justifica o decizie politică.

Deoarece propblemele politice aparţin sferei publice,o decizie politică se ia pe baza unor argumente raţionale,pe baza conjucturii de moment şi pe baza gradului de similitudine a situaţiei existente cu alte situaţii întâlnite în ţările cu democraţie consacrată,pe baza cunoştiinţelor politologoce avute şi pe baza altor criterii de aceeaşi factură.Nicidecum o decizie politică nu trebuie luată pe baza sfaturilor date de către părinţi duhovnici sau pe criterii sentimentale.Să ne amintim doamnă că solicitarea excesivă a laturii sentimentale a electoratului în detrimentul laturii raţionale este unul din reproşurile adresate lui Vadim.

În baza celor afirmate mai sus vă invit în continuare să analizăm o situaţie oarecum similară din viaţa politică franceză.În Franţa mandatele de parlamentar se obţin pe baza votului unininominal.Pentru obţinerea unui

mandat din primul tur de scrutin este necesară majoritatea simplă(50%+1).Dacă nici unul dintre candidaţi n-a obţinut majoritatea simplă atunci se organizează un al doilea tur de scrutin la care participă toţi candidaţii care au obţinut în primul tur cel puţin 12,5%.Mandatul este obţinut de primul clasat indiferent de procentajul avut.

Acest mod de deşfăşurare al alegerilor legislative franceze a făcut posibilă prezenţa în unele cazuri a trei candidaţi în al doilea tur de scrutin:un candidat al partidelor democratice de dreapta(RPR,UDF),un candidat al Partidului Socialist(PS) şi un candidat al Frontului Naţional(FN),formaţiune de extremă dreaptă.În astfel de situaţii candidatul democrat mai slab plasat renunţă în favoarea candidatului democrat mai bine plasat şi recomandă simpatizanţilor lui să-l voteze pe acesta din urmă pentru a bara calea candidatului FN,creându-se astfel ceea ce francezii numesc "front republican".Simpatizanţii candidatului democrat mai slab plasat votează conform sfatului fără a avea nici un fel de reţinere!Şi acest compromis îl fac pentru a evita ocuparea unui post de parlamentar de către extrema dreaptă!

Chiar nu a meritat să fie făcut un compromis asemănător în România pentru a evita ocuparea funcţiei supreme în stat de către un reprezentant al extremei drepte?Că trebuie să analizăm de ce am ajuns să fim nevoiţi a-l vota pe **I**liescu în turul al doilea este o altă poveste.

Nu sunt un fan al lui Ion Iliescu şi nu l-am votat în primul tur.Însă am văzut în apeluirile de vot împotriva extremismului lansate de GDS şi de majoritatea clasei politice ceva de natură asemănătoare cu frontul republican din Franţa.De aceea l-am votat pe Iliescu în al doilea tur.Acest lucru nu

implică în nici un fel faptul că i-aş fi acordat un "certificat de nevinovăţie!"

În altă ordine de idei este clar că practic toţi cei ce au votat cu PRM l-au votat şi pe Vadim.Deci presupuşii "membrii PDSR care au votat cu Vadim pentru ca nu cumva pe locul 2 să apară unul din candidaţii democraţi care ar fi putut creea probleme domnului I.I." nu pot fi în număr mai mare decât diferenţa dintre voturile obţinute de Vadim în primul tur şi voturile obţinute de PRM.

În procente această diferenţă înseamnă aproximativ 5%,adică (în condiţiile unei populaţii cu drept de vot de aproximativ 16000000 şi a unei rate a participării de aproximativ 50%)circa 400000de oameni!Greu de crezut că PDSR ar fi putut face o asemenea manipulare(destul de riscantă) pe scară largă.Este clar că nu o astfel de manipulăre a dus la ordinea locurilor 2 şi 3 corespunzătoare primului tur de scrutin.(diferenţa dintre Vadim şi al treilea clasat Stolojan fiind din nefericire de aproximativ 14% !).

Afirmaţi de asemenea că :

"Mitul care s-a creat în jurul lui Vadim trebuie să se spargă şi cu cât mai repede cu atât mai bine".

Sunt cu totul de acord cu aceste scopuri.Însă mijloacele pe care le invocaţi îmi dau fiori:

"Părintele meu duhovnic spunea despre o persoană care cădea puţin şi se ridica puţin că i-ar fi mai de folos să cadă de tot ca să se ridice de tot!Studii ale unor economişti străini au ajuns la aceeleaşi concluzii privitor la România."

Nu pot înţelege analizând cele citate mai sus decât că dumneavoastră susţineţi ideea că ar fi bine ca Vadim să ajungă preşedinte pentru că astfel simpatizanţii lui

vor vedea adevărata lui faţă şi astfel va fi înlăturat de la putere.(prin ce mijloace şi în ce perioadă de timp nu mai precizaţi).Chiar credeţi că poate fi înlăturat prin alegeri democratice de la putere cineva care nu a vrut după scrutinul din 10 decembrie să-şi recunoască înfrângerea?Chiar nu vă sperie longevitatea "dinastiei" Kim în Coreea de Nord sau longevitatea în funcţie a lui "lider maximo"de la Havana? Chiar nu puteţi face deosebirea între Vadim şi Ion Iliescu care în ciuda greşelilor grave pe care le-a făcut, a ştiut să piardă democratic în 1996 şi să câştige din nou în mod democratic în 2000?

Economiştii străini pe care îi invocaţi se referă la inevitabila cădere economică pe care o generează reforma în prima ei fază care nu are nimic comun cu căderea pe toate planurile care are loc atunci când la putere se află un dictator!Cu atât mai mult nu are nimic de-a face cu mecanismul de ridicare--cădere susţinut de părintele dumneavoastră duhovnic!Deşi sunt exprimabile cu aceleaşi cuvinte cele trei lucruri sunt total diferite.

Am votat în al doilea tur de scrutin pentru a salva bruma de democraţie care există în România,pentru a fi sigur că voi mai putea cumpăra o carte bună de filosofie,sociologie sau politologie.Am votat pentru a fi sigur că îi voi mai putea "găsi" în librărie pe Karl Popper,John Stuart Mill,Friedrich Hayek şi pe alţi gânditori şi teoreticieni ai societăţii deschise .Am votat pentru a putea beneficia în continuare de libertate spirituală(termenul spiritual fiind folosit aici în sens larg incluzând printre altele raţionalul,filosoficul,ideaticul şi nicidecum în sensul îngust şi exclusivist conform căruia spiritual=religios aşa cum o emisiune care nu abordează decât subiecte religioase se cheamă în mod abuziv "Viaţa spirituală"!).Vă atrag atenţia în baza celor de

mai sus că persoanele care se retrag din faţa unui regim totalitar într-o credinţă religioasă şi care în majoritatea lor consideră în mod exclusivist că spiritual=religios capătă un confort psihic,eventual un echilibbru psihic,dar în nici un caz libertate spirituală.Să nu confundăm libertatea spirituală şi libertatea de opinie şi acţiune cu un anume confort psihic!

Citind ultima frază a scrisorii dumneavoastră nu pot să rămân decât stupefiat.Ea este în perfectă concordanţă cu mentalităţile celor ce aşteaptă un salvator care să gândească pentru ei(fie că acesta este numit Dumnezeu, Godot sau altfel) şi care refuză să se ajute pe ei însişi şi să gândească cu capul lor soluţii raţionale.Aceasta este şi mentalitatea avută de majoritatea celor ce l-au votat pe Vadim!.Ea este o frază binevenită pentru tipul de persoană la care prind "argumentele" de tipul "călugărul Vasile", "credeţi în Dumnezeu?" şi pentru tipul de persoană care nu înţelege că problemele politice ţin de sfera publică şi deci trebuiesc rezolvate pe căi raţionale în timp ce felul cum crede şi în ce crede fiecare aparţine sferei private.

Dacă scrisoarea dumneavoastră ar fi fost un caz singular nu aş mai fi simţit nevoia de a vă da replica.Din nefericire această scrisoare reflectă(nu în privinţa obţiunii politice ci în privinţa relaţiilor laic-religios) un mod de a gândi al majorităţii populaţiei din România.Printre cauzele acestui fapt se numără
provincialismul societăţii românesti,inexistenţa unei separări clare între laic şi religios,tendinţa Bisericii Ortodoxe Române majoritare şi a altor biserici minoritare de a acapara cât mai multe domenii ce ţin de sfera publică şi nu în ultimul rând faptul că în România secularizarea

mentalităţilor nu s-a produs încă.

Scrisoare deschisă adresată
domnului Cristian Tabără
(februarie 2000)
Aş fi încântat **dacă**,

Domnul Cristian Tabără atunci când abordează probleme de factură etică ar invoca nu numai versete din Biblie şi fragmente din alte scrieri religioase ci şi păreri ale unor filosofi ca Socrate, Platon, Aristotel, Spinoza, Voltaire, Immanuel Kant, John Rawls, Jean Jaques Rousseau, Gilles Lipovetsky şi alţii.

Aş fi încântat dacă la rubrica intitulată "Ce mai citim"domnul Cristian Tabără ar recomanda şi cărţi ale gânditorilor raţionalişti occidentali şi ale teoreticienilor societăţii deschise şi ai viitorului deschis şi ar face cunoscut şi punctul de vedere al unor istorici seculari.Sugerez în acest sens recomandarea la rubrica sus menţionată a unor cărţi scrise de autori care sunt din nefericire quasinecunoscuţi publicului intelectual din România**:**

1) Karl R. Popper, –*Viitorul este deschis*, Konrad Lorentz, Editura"Trei",Bucureşti,1998,

2) Karl R. Popper – *În căutarea unei lumi mai bune*
Editura "Humanitas", Bucureşti, 1998.

3) Karl R. Popper–*Societatea deschisă şi duşmanii ei*,vol1,2
Editura "Humanitas",Bucureşti,1993

4) John Stuart Mill–*Despre libertate* Editura "Humanitas",Bucureşti,1994

5) Ralf Dahrendorf–*Conflictul social modern*Editura "Humanitas",Bucureşti,1996

6) Raymond Trousson–*Istoria gândirii libere,* Editura "Polirom", Bucureşti,1997.
7) Gilles Lipovetsky–*Amurgul datoriei,* Editura "Babel", Bucureşti,1996
8) Isaiah Berelin –*Patru eseuri despre libertate,* Editura "Humanitas",Bucureşti1996
9) Karl R. Popper–*Mitul contextului,* Editura "Trei",Bucureşti,1998
10) Gore Vidal–*Iulian,* Editura "Univers", Bucureşti1993

Lista rămâne deschisă.

Aş fi încântat dacă domnul Cristian Tabără ar face o emisiune (în care să se trecă peste tabuurile majorităţii) cu subiectul "Să vorbim liber despre existenţa lui Dumnezeu",în care să-şi poată spună punctul de vedere şi adepţii unor curente de opinie mai puţin cunoscute în România**:** un ateu,un agnostic,un deist,un teist cu teismul lui "propriu şi personal",etc.

Aş fi încântat dacă Pro-TV ar organiza o mare masă rotundă pe subiectul mai sus menţionat,masă la care să asistăm la o confruntare de idei între un preot ortodox,un preot romano-catolic,un preot greco-catolic,un pastor protestant,un pastor neoprotestant,un deist, un ateu, un agnostic,un teist cu teismul lui "propriu şi personal"etc.

Aş fi încântat să-l văd în sfârşit pe Patriarhul Teoctist la un duel de idei într-un dialog unde să se confrunte deschis(de exemplu) cu un ateu ci nu doar ţinându-şi monologurile!

Table of Contents

SPATII COMPLEMENTARE	1
Sponsor	3
Caseta tehnica	4
Problema mentalitatilor	5
Forme de iresponsabilitate	11
Gafa media	15
Biserica Ortodoxa Româna versus libertatea spirituala	18
Moda ideilor primite de-a gata	25
De ce admir occidentul	28
Sa ne eliberam de locurile comune	30
Replica in revista 22	39
Scrisoare deschisa adresata domnului Cristian Tabara	45